WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-6740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII Ч. 199. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 199. VOL. LXVII.

НІКСОН І КЕННЕДІ ЗНОВУ ЗМАГАЛИСЯ У ДЕБАТАХ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

ЦЕНТРАЛЬНОЮ ПРОБЛЕМОЮ БУЛА СПРАВА ОБОРОНИ ОСТРОВІВ КВІМОЙ І МАТСУ; ПІСЛЯ ДЕБАТ НІКСОН ВИСТУПИВ ПРОТИ ТОГО, ЩО КЕННЕДІ ПОСЛУГОВУВАВСЯ НЕДОЗВОЛЕНИМИ НОТАТКАМИ

Ню Йорк. — 13-го жовтня відбулася третя публічна диспута на телевізії між обидвома президентськими кандидатами віце - президентом Річардом М. Ніксоном і сенатором Джаном Ф. Кеннеді, в якій вони відповідали на запити журналістів в справі важливих проблем закордонної і внутрішньої політики. Кеннеді промовляв із Ню Йорку, а Ніксон із Лос Анджелесу в Каліфорнії. Центральною проблемою дебат була справа оборони островів при комуністичному Китаю Квімой і Матсу та справа оборони Формози, де перебуває уряд Національного Китаю. Обидва кандидати закидували собі взаїмно, що їхнє становище в цій справі може привести до війни. Ніксон заявляв, що політика сен. Кеннеді зможе заохотити комуністичний Китай почати війну за здобуття Формози, коли комуністи знатимуть, що ЗДА не будуть обороняти цих островів. Становище Кеннеді — це запрошення комуністичного Китаю до війни. Сен. Кеннеді твердив, що становище Ніксона зможе легко спровокувати нову війну, коли ЗДА почали б допомагати Формозі боронити островів при узбережжі Китаю, яких із військового становища не можна оборонити. Ніксон твердив, що ДА не можуть відійти від договору з Національним Китаєм, в якому вони зобов'язалися обороняти Формозу. Президент Айзенгавер дістав повновласті від Конгресу зарядити оборону Формози, коли б на неї напали комуністи, а сам Президент мав би право наказати обороняти острови Квімой і Матсу тільки тоді, коли б атака на них мала бути початком агресії на Формозу. Ніксон наблизився до того становища Айзенгавера в своєму становищі в останніх диспутах. Ніксон заявив, що не може відповісти на запит журналіста, чи при обороні цих осровів він наказав би вжити також і атомової зброї, бо ця справа належить до військово - оборонних таємниць країни, і про неї не можна публічно говорити. В справі оборони Західнього Берліну обидва кандидати погодилися в тому, що це місто треба обороняти, коли б проти нього комуністи повели агресію. Ніксон обороняв лет літака У-2 понад совєтською територією, бо ЗДА не можуть дозволити собі на те, щоб навіть перед конференцією в Парижі припинити свою розвідку, яка досліджує, чи ворог не бажає напасти на цю країну. Кеннеді сказав, що він ніколи не критикував в засаді летів понад СССР як таких, тільки твердив, що незручно було висилати літак тоді, коли мала відбутися конференція „на вершинах" в Парижі. З домашніх, внутрішніх справ, порушено проблему збільшування бюджету. Ніксон заявив, що коли б демократи здійснили свою програму з номінаційної конвенції, то треба б збільшити бюджет понад $10 більйонів. Щоб це зробити, треба б або збільшити податки, або мати дефіцитовий бюджет, і борги, зроблені тепер, мусіли б платити пізніші генерації. Кеннеді твердив, що він не хоче робити ані того ані другого, тільки пропонує перевести реформу податкової системи, яка дозволить збільшити прибутки державної скарбниці без збільшування податків. Коли економіка країни буде в більшому темпі зростати, тоді збільшаться прибутки державної скарбниці, бо буде більше податків від корпорацій, які матимуть більший оборот. Ніксон казав, що він не є проти того, що б темп зросту економіки був більший, але це має діятися без втручання уряду, бо найкращим способом до росту господарства є система американських вільних підприємств. Кеннеді казав, що його фармерська програма не збільшить федеральних видатків на допомогу фармерам, а Ніксон це заперечив, бо, на його думку, не можна давати допомогу фармерам у більшому паритеті, коли не збільшуються видатків на фармерство. В справі відпливу золота за кордон, Ніксон заявив, що треба вести таку фінансову політику, щоб за кордоном було довір'я до доляра. В тій цілі треба старатися збільшити експорт до чужих країн. В справі нового робітничого закону Ніксон казав, що треба ухвалити такий закон, який давав би Президентові повновласті вмішуватися до непорозумінь між робітниками і працедавцями і закидував Кеннеді, що він хоче завести примусовий арбітраж у справах страйків. Кеннеді твердив, що він не рекомендував такого закону про примусовість арбітражу. Після закінчення диспути Ніксон виступив перед журналістами проти того, що Кеннеді послуговувався під час дебат записками, до яких заглядав при відповідях, хоч це було недозволене. Ніксон дивувався, чому коментатор йому цього не заборонив. Кеннеді признався, що дивився до нотатки, коли хотів точно зацитувати слова Айзенгавера у справі островів Квімой і Матсу. Представник телевізії відмовився від коментарів в цій справі. Кеннеді сказав, що він не знав, що цього не вільно робити. Та давніше часописи повідомляли, що не є дозволені жадні нотатки.

ПИТСБУРЗЬКІ „ПІРАТИ" ВИГРАЛИ СВІТОВІ СЕРІЇ БЕЙЗБОЛУ

Питсбурґ. — Четвер 13-го жовтня можна б вважати справді „фатальним" днем для нюйоркської бейзболової дружини „Єнкі", що програли світові серії бейзболу у кінцевих змаганнях з питсбурзькими „Піратами". Світові серії, що впродовж останніх днів своєю атракційністю змагались із „великими дебатами" Ніксона і Кеннеді на телевізії і навіть не дали повної нагоди американцям „втішатись" блазнувато - цирковими виступами Хрущова в Об'єднаних Націях, закінчились виграною „Піратів" чотири гор до трьох. Перемога „Піратів" викликала найвищий ентузіязм в місті, що вперше за останніх 35 років принесла цьому місту чемпіонат у цьому національному спорті Америки. Закінчення і вислід цих світових серій займають, як і кожного року, перше місце в пресових повідомленнях. „Пірати" належать до Національної Ліґи, а „Єнкі" до Американської.

На Кубі виконано смертний вирок над 13 повстанцями, між якими був один американець

Гавана. — 13-го жовтня на Кубі розстріляно 13 повстанців, які поборювали режим Фіделя Кастра, і між ними було 12 кубинців і один американський громадянин 28-річний Антоні Зарба з Бостону, Массачусетс. Це перший американський громадянин, який згинув внаслідок засуду до смертної кари в історії вільної Куби, яка здобула волю в 1902-му році. Ці повстанці недавно прибули до Куби із ЗДА, але їх перехопили урядові війська та взяли до неволі, і тільки мале їх число вспіло дістатися в гори. Суд засудив їх до смертної кари, хоч американський амбасадор просив про помилування або хоч про відкладення виконання кари, та суд не узгляднив цієї просьби, і Зарбу розстріляно разом із кубинськими повстанцями. Інших повстанців засуджено до довгорічної кари тюрми, між ними також є один американський громадянин.

Українці розгортають свою участь у передвиборчій активності

З багатьох громад надходять тепер щоденно повідомлення про збільшувану участь наших громадян в передвиборчій активності обидвох партій та в користь обидвох кандидатів. Після великого політичного віча в Ню Йорку, після ряду зустрічей громадян українського роду з кандидатами, тепер в поодиноких громадах починають організуватись також окремі українські відділи-клюби в користь поодиноких кандидатів, як також надходять повідомлення про різні номінації українських діячів на видатні пости в теперішній кампанії. Після недавніх номінацій Д. Галичина, М. Пізнака, Т. Дармопрая, проф. Грановського, Ів. Дужанського та інших на пост заступників голови Комітету Національностей в користь Ніксона-Ладжа, наспіло повідомлення про номінацію ряду українців на відповідні пости в Демократичній партії. Відомий наш діяч в Джерзі Ситі, адв. Марсел Ваґнер, був найменований головою стейтового українського відділу в користь Кеннеді-Джансона та заповів, що в п'ятницю, 4-го листопада вечері відбудеться в Народному Домі в Джерзі Ситі стейтове віче в користь Кеннеді-Джансона. Тим часом з Дітройту інформують, що там 8-го жовтня в головній республіканській стейтовій квартирі відбулася нарада визначних діячів для акції в користь Ніксона-Ладжа. Нарадою, що її відкрив В. Тустанівський, проводив проф. Степан Мамчур, а з промовами виступали видатні американські діячі. Прилюдне віче відбудеться 23-го жовтня в пополудневих годинах в залі „Орлика".

Поширюється розходження між Фрондізі й арґентинською армією

Буенос Айрес. — Арґентинський президент в радіовій і телевізійній промові заявив, що „мала групка військовиків хоче насильно змінити теперішній конституційний уряд", але він не послухає погроз і „не зрезигнує". Командант армії генерал Карльос Торанцо Монтеро передав президентові ультиматум від кількох генералів, в якому вони домагалися виступу проти комуністів і проти віддавання землі великим американським компаніям. Фрондізі розмовляв із генералом Монтером 35 мінут. Монтеро вийшов від президента задніми дверми і відмовився скласти заяву журналістам. Фрондізі казав, що Арґентина мусить співпрацювати з Америкою, яка дає їй капітали. Фльота підтримує президента, армія є проти нього, а летунство, покищо, не мішається до цього спору.

Вол. Цимбала, союзовий організатор в Монтреалі, здобув першу сотню членів

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Із Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що заанґажований з початком цього року окружний організатор УНСоюзу на Монтреаль й округу п. Володимир Цимбала, здобув першу сотню членів і став членом заслуженої громади союзових „сотників". Від довшого ряду років Володимир Цимбала є секретарем одного з місцевих Відділів УНСоюзу й на тому пості він виявив стільки енергії та відданости для своєї організації, що Екзекутива УНСоюзу на початку цього року настановила його окружним організатором монтреальської округи. Наполеглива праця Володимира Цимбали на терені Монтреалю й його околиці дає змогу нашим землякам скористати з виїмково догідних умов забезпечити себе і свої родини в УНСоюзі та водночас стати членом цієї ж найстаршої та найбільшої української національної організації в цілім вільнім світі.

Вл. Цимбала

В Головній Канцелярії УНС переконані, що завдяки праці В. Цимбали Монтреаль, в якому вже під цю пору є понад тисячу активних членів УНСоюзу, має реальні вигляди стати одним з найбільших центрів союзового життя.

ТРИ МИШІ ПЕРЕЛЕТІЛИ НА ВИСОТІ 700 МИЛЬ ВІДДАЛЬ 5,000 МИЛЬ І ЗАЛИШИЛИСЯ ЗДОРОВІ

Кейп Канаверал, Флорида. — 13-го жовтня американське летунство зробило великий крок до того, щоб з успіхом випустити людину в космічні простори і щоб вона могла здоровою вернутися на землю, бо вдалося того дня з повним успіхом випустити три чорні миші в космічні простори, де вони на висоті 700 миль перелетіли віддаль 5,000 миль коло острова Вознесіння на Атлантику між Африкою і Південною Америкою зловити в кабіні. Перші оглядини тих мишей виявили, що вони здорові. Цей успіх дає надію, що людина зможе перемогти небезпеки лету в космічних просторах, де є велика радіяція, шкідлива життю людини, і де немає повітря і тому там не діє закон притягання землі. Ці миші в понеділок 17-го жовтня мають літаком перевезти до Кейп Канаверал, де над ними робитимуть студії лікарі-фахівці.

Побіч ракета „Атляс", в якій мишки Селі, Емі і Мо відбули свою стратосферичну подорож

Совєтам не вдалося випустити нового сателіта під час побуту Хрущова в ЗДА

Москва. — Большевики плянували випущення якоїсь нової ефектовної сферичної ракети під час перебування Хрущова в Америці, щоб підмурувати його персональний авторитет та зробити нову рекляму совєтській техніці, але це не вдалося — таке переконання мають всі західні обсерватори в московській столиці. Це стара совєтська тактика, щоб зв'язувати такі псевдо-наукові досягнення з політичними подіями для політично-пропагандивних цілей. Таким чином большевики випустили 12 вересня мин. року ракету на Місяць — за три дні перед прибуттям Хрущова до Америки. Опісля, рахуючись з конференцією „на вершинах", Совєти випустили 15 травня ц. р. „сферичний корабель", не знаючи, ще, що Хрущов зірве ту конференцію. Американські чинники потверджують здогад, що Совєти плянували зробити якесь таке нове видовище, але їм не вдалися спроби. З попередніх разів зауважено, що завжди в таких випадках Совєти висилають на відкриті води Атлантійського й Тихого океанів різні кораблі виінованні різними електронічними спорудами. Тепер, почавши від 14 вересня ц. р. зауважено такі кораблі „Кокард" і Капітан Фйодоров" в північній частині Атлантику, а також чотири кораблі на південний захід від Гаваїв.

ЗДА обмірковують атомове озброєння і збільшення військ членів НАТО

Лондон. — Головний командант збройних сил Організації Північно-атлантійського пакту (НАТО), ген. Лорис Норстед, у своїй промові на бенкеті в Торговельній палаті в Лондоні натякнув на потребу такої реорганізації стану збройного поготівля НАТО, щоб НАТО стало „четвертою атомовою потугою у світі" поруч із ЗДА, Англією і Совєтами. За газетними коментарями, цей вислів ген. Норстеда стоїть у зв'язку з нарадами в Білому Домі й держав. департаменті над переведенням атомової зброї з-під контролі ЗДА під безпосередню контролю членських держав Північно-атлантійського пакту, чи пак різнонаціонального командування НАТО. Державний департамент доручив колишньому голові плянувального штабу за державного секретаря Дж. Ф. Доллеса, директорові Центру для міжнародних справ при Гарвардському університеті, професорові Робертові Р. Бові, виготовити відповідний плян. Він має бути пристосований до концепції не тільки можливости загальної великої атомової війни, але й „малих воєн", в яких західньо-европейські держави мали б більші збройні сили, як до цього часу, й озброєні тактичною атомовою зброєю. Покищо — читаємо в пресі — ці наради ведуться в колі державних діячів-політиків, а наступною стадією будуть їх спільні конференції також з керівниками Пентаґону.

МекКон звертає увагу на погрози Хрущова

Шикаґо. — Голова Комісії Атомової Енергії Джан А. МекКон, промовляючи на відкритті найбільшої в світі приватної атомової фабрики недалеко Шикаґа, сказав, що ЗДА і вільний світ мусять звернути увагу на промову Хрущова в Об'єднаних Націях, в якій він загрожує миpові в світі. МекКон сказав: „Заява Хрущова, що СССР продукує нуклеарні ракети немов ковбаси — це, загроза для всіх вільних держав". Але СССР не зможе запанувати над всіма народами. На думку голови Комісії Атомової Енергії ЗДА зробили „великий крок" в тому, щоб при допомозі своєї атомової і нуклеарної зброї „тримати ЗДА і вільний світ далеко від комуністичного пляну здійснити свою агресію".

„Новий Шлях" в новому оформленні

Вінніпеґ, Канада. — Популярна також серед українців з ЗДА газета „Новий Шлях", що досі була півтижневиком, появилась з датою 8-го вже як тижневик у подвійному об'ємі, себто збільшеному з 8 до 16-ох сторінок і зміненим формою заголовком. В окремому повідомленні сказано, що тижневик редагує колеґія з інж. В. Мартинцем, як головним редактором (після уступлення ред. Погорецького) та ред В. Софроновим Левицьким, як співредактором. Інж. О. Тарнавський став керівником відділу „Нового Шляху" в Торонті. Як постійних співробітників і кореспондентів „Нового Шляху" названо: ред. В.М. Фостуна та інж. А. Добрянського у Вінніпеґу та ред. А. Курдидика інж. М. Селешка і п. Р. Колісника в Торонті, ред. О. Бойкова в Парижі, мгр. Є. Оборонова в Монтреалі, інж. Д. Трояна в Торонті, п. П. Жеребецького в Саскатуні, д-р І. Прокопа в Едмонтоні і проф. Л. Крип'якевича у Ванкувері.

ХРУЩОВ ВІД'ЇХАВ, ЗАГРОЗИВШИ БОЙКОТОМ НАРАД ПРО РОЗЗБРОЄННЯ

Об'єднані Нації. — Нікіта Хрущов від'їхав вночі з четверга на п'ятницю ракетним літаком. Його почот від'їде кораблем „Балтика", яким він приїхав був 24 дні тому до Ню Йорку та який з того часу стояв заякорений на Східній ріці, недалеко палацу Об'єднаних Націй. В останньому дні свого перебування в Америці, Хрущов віdніс один сумнівний успіх в Генеральній Асамблеї — одинокий, що його тут мав — та ще одну дуже прикру поразку. В першій справі — внеску Хрущова на прийняття „Деклярації" в справі колоніялізму, Генеральна Асамблея погодилась прийняти її через аклямацію, себто без голосування, бо американський і англійський речники заявили, що по суті не мають нічого проти тексту такої заяви. Хрущов був з цього приводу дуже вдоволений і виявляв це усмішками та жестами. Але зараз потім він зазнав нової, може найприкрішої поразки: його внесення, щоб Генеральна Асамблея включила в свій денний порядок „агресивні дії" Америки, яких вона ніби то допустилась летом літака У-2 над Совєтським Союзом, відкинено 54 голосами проти 10 при 33-х, що стрималися. Поруч з комуністичними країнами одинока Куба голосувала „за". Це зіпсувало настрій Хрущова, що у своїй прощальній промові знов повторяв давні фрази про „імперіялістів" та заголосив нову погрозу: що Совєти будуть бойкотувати всякі дальші наради над справою міжнародного роззброєння, якщо західні держави не погодяться на совєтський принцип „генерального і тотального роззброєння", що має прийти спочатку, а після нього — контроля. У цій своїй останній промові в Генеральній Асамблеї Хрущов злагіднив своє становище супроти президента Айзенгавера, висловивши переконання, що Президент сам не винуватий в летунських виправах У-2 і РБ-47 та, може, й не знав про них, бо він „ішов на шнурку" когось іншого. Проти того вислову запротестував амбасадор Водсворт. Він заявив, що бажає Хрущову „приємної дороги", але стримався від бажання йому на дорогу „щастя". Водсворт висловив надію, що коли Хрущов знову прийде колись на засідання Об'єднаних Націй, то він, може, прийме тоді „кращий підхід" до цієї установи. З інших промовців у тому дні — філіппінський сенатор Лоренцо Сумульонг, відповідаючи на абразливі атаки Хрущова з попереднього дня, заявив, що він не може суперничити з Хрущовим в уживанні вуличних висловів, у чому Хрущов став високим фахівцем. Речник муринського Камеруну дав також Хрущову неприємну научку, ствердивши, що новопосталі муринські держави не приїхали сюди на те, щоби боротися за незалежність проти колоніялізму, бо вони вже осягнули незалежність; вони — сказав він — хочуть співпрацювати з Об'єднаними Націями для свого й світового хісна.

За часописними коментарями, Хрущов використав свій останній день перебування на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй для загострення ситуації в двох пунктах: узалежненням участи СССР в дальших переговорах про роззброєння від згоди Заходу на совєтські передумови — він погасив надії декого на швидке відновлення тих переговорів, а співпрацю СССР на терені ОН утруднив першою безпосередньою атакою проти Ради Безпеки Об'єднаних Націй, яку назвав „плювальницею", яка не може вимагати до себе ніякої поваги. За одностайними коментарями — баланс перебування Хрущова в Америці для нього наскрізь неґативний.

Совєтський генерал не бачить глузду в атомовій несподіваній атаці

Москва. — В офіційному совєтському журналі „Международная Жизнь", присвяченому справам закордонної політики, появилась стаття генерал-полковника Ніколая Таленського, що є ніби одним із передових теоретиків совєтського генерального штабу, на тему можливости атомової війни. Таленський ставить такі тези: 1/ практично нема способу оборонитись проти керованих ракет і вислідом ракетної війни буде винищена половина людства, 2/ так звані малі війни мусять перетворитись у велику ракетно-атомову війну, 3/ несподівана атака агресора атомовими ракетами може принести йому тимчасову перевагу, але при нинішньому накопиченні атомових бомб і ракет неможливо перешкодити відплатній атаці, яка зрівноважить втрати обох сторін. Тому совєтський військовий теоретик-фахівець доходить до висновку, що „клясична марксистська теорія, що війна є продовженням політики зміненими засобами — стала не актуальна". Совєтський генерал йде по лінії офіційної совєтської політики — заперечування неминучости війни та твердження, що до осягнення „соціялістичних" цілей треба прямувати шляхом мирного співіснування та суперництва. Закордонні коментатори у Москві добачають в появі цієї статті поважний політичний зміст: щоб вперше перестерегти підсовєтських громадян і всіх партійців, що годі сподіватися від атомово-ракетної війни „світлої перемоги" для Совєтів, та щоб водночас подати до відома Заходові, що Совєти дивляться на справу атомово-ракетної війни „тверезо" і не хочуть її.

В АМЕРИЦІ

● **12-го жовтня президент Айзенговер** конферував у Білому Домі з данським королем Фредеріком IX, обговорюючи проблеми, що відносяться до Північно-Атлантійського Порозуміння, як про це заявив журналістам данський міністер закордонних справ Єне Отто Краґ.

● **Американський - Жидівський Конґрес** на знак подяки данському народові подарував данській королівській парі королеві Фредерікові IX і королевій Інґріді срібний келих на вино. Цей дарунок передали данському генеральному консулеві в Ню Йорку. Данці рятували жидів під час гітлерівської окупації Данії в останній війні.

● **Група американських фашистів** із знаками свастики пікетували головну кватиру Крайового Демократичного Комітету у Вашинґтоні, тримаючи всякі плякати з написами проти Кеннеді. Під час цієї демонстрації заарештовано заступника голови цієї нацистівської групи Джорджа Роквелла-Роджера С. Фосса за невідповідну поведінку. Сам Роквелл не брав участи в демонстрації тільки приглядався збоку.

● **Сенатор Кеннеді** не погоджується на те, щоб четверта публічна дискусія між ним і віце-президентом Ніксоном тривала дві години замість однієї, як давніше вирішено. Кеннеді пропонує, щоб замість довшої четвертої дискусії відбути одногодинну п'яту дебату.

● **Уряд Поборової Служби** ЗДА відзначає вже в цьому році 20-річчя свого існування. До 1940-го року не було в ЗДА *обов'язкової військової служби*, бо у збройних силах служили тільки добровольці. Від 1940 року, досі цей уряд зареєстрував більше як 68 мільйонів молодих американців, які могли бути покликані до військової служби.

У СВІТІ

● **Палац Об'єднаних Націй в Ню Йорку** вернувся до нормального стану з від'їздом Хрущова в четвер 13 жовтня ц. р. Від 19 вересня ц. р. той будинок був наче фортеця, що її з усіх боків пильнували залоги поліції. Публіка була ввесь час виключена від доступу до голю, ресторану, крамниці з пам'ятковими дарунками та книгарні й продажу поштових марок Об'єднаних Націй. Тому Об'єднані Нації мали за той час велику матеріяльну втрату, бо відпали всі ці торги. Публіки не впускали також на ґалерію для глядачів під час засідань сесії Генеральної Асамблеї.

● **Нігон-університет в Токіо,** одна з найбільших і найстарших високих шкіл в Азії, відбув у минулий вівторок 11-го жовтня ц. р. окрему церемонію, на якій на руки американського амбасадора Даґласа МекАртура передано президентові Айзенгаверові почесний докторат права. Названий амбасадор відчитав подяку Президента, в якій він таврував „реакційну і ретроґрадну" думку комуністів, що для їх практичних цілей можна легко позбуватись „попами для права". Це звернення Президента була наче адресоване до тих японських і китайських комуністів, що своїми заворушеннями в червні ц. р. довели до відкликання відвідин Д. Д. Айзенгавера в Японії, під час яких мали йому особисто вручити почесний докторат.

● **В Альжирі** згинув у боях з арабськими партизанами 25-річний Франсуа, син князя Франції, президента до французького престолу, нащадка у простій лінії останнього французького короля Людвіка Филипа, прогнаного в 1848 р., та нащадок брата короля Людвіка XIV. Франсуа французький

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Річниця найвищої посвяти

Точно рік тому, 15-го жовтня 1959-го року, з баварської столиці Мюнхену розійшлась по світі потрясаюча вістка: Степан Бандера, голова Проводу Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів, колишній крайовий провідник тієї організації і опісля провідник Організації Українських Націоналістів-революціонерів, ім'я якого стало прапором, гаслом і символом українсько - визвольної боротьби перед і, зокрема, під час другої світової війни та після неї, — згинув серед таємничих обставин нагальною смертю від силою введеної в його організм отруї ціянкалі. І коли п'ять днів пізніше, 20-го жовтня, на цвинтарі Вальдфрідгоф у Мюнхені, впала на його домовину грудка принесеної з України землі, коли зросили її принесені з Чорного моря краплі води, то над свіжою могилою схилилися в жалобі й пошані голови представників усіх українських угрупувань. Це справді у фізичному й духовому розумінні Соборна Україна проводила в останню путь ще одного із своїх великих Синів, що, як Симон Петлюра в Парижі і Євген Коновалець у Роттердамі, а Роман Шухевич- Тарас Чупринка в бункрі на рідній землі, віддали найвищу посвяту, жертву свого життя, ідеалові волі своєї Батьківщини.

Таємничі обставини смерти Степана Бандери досі не вияснені, і німецька прокуратура, місяць тому, відповідаючи на скерований до неї запит, ствердила, що ведене до того часу слідство проти невідомого виконавця атентату припинено. Мова, очевидно, про того чи тих, що силою ввели отрую в організм Бандери. Але немає — уживаючи судового терміну — розважного сумніву, що вбивником цього провідника українського революційного руху є той самий кат України, що впродовж останніх трьох тижнів вимахував руками, бив не тільки п'ястуком, але й черевиками по столі та погрожував всім і вся в Об'єднаних Націях атомовими ракетами.

У власному громадянстві сл. п. Степан Бандера мав ентузіястичних звеличників, але мав і противників. Так буває з усіми провідниками. Але для українського народу, як цілости, його ім'я стало — як уже згадано — прапором і символом боротьби за найвищі ідеали нації. Проти цих ідеалів, проти безкомпромісової боротьби за їх здійснення була у першу чергу скерована отруя, що перервала нитку життя Степана Бандери.

Сьогодні, коли згадуємо цю ще одну найвищу українську посвяту, приходять на думку слова, що їх сказав Лінкольн у своїй історичній промові в Гетисбургу майже сто років тому, говорячи про осіб, які віддали своє життя за те, щоб могла жити нація: „Світ зверне малу увагу і недовго пам'ятатиме те, що ми тут говоримо, але він ніколи не може забути того, що вони тут доконали. Це радше нам, живим, треба присвятитись цьому великому завданню, що залишається перед нами: аби ми від цих вшановуваних поляглих набрали запалу до тієї справи, за яку вони віддали останню міру посвяти; аби ми тут урочисто постановили, щоб ці полягли не згинули даремно, що наша нація, при Божій допомозі, матиме нове народження волі і що влада народу, через нарід і для народу не щезне з лиця землі".

Манери, культура і політика

Виступи Нікіти Хрущова в Ню Йорку були видовищем без прецеденсу. Бо ще ніколи не бувало, щоб прем'єр будь-якої великодержави виявив манери, зв'язувані в уяві сучасних культурних людей з образом печерної людини. Такого ще не бувало, щоб будь-який державний муж на очах авторитетних представників 99-ох держав світу гримав п'ястуками по столі, гатив по ньому знятим із ноги черевиком, кричав, вигукував, вимахував пальцем під носом неприємного йому сусіда - дипломата, і взагалі поводився, як примітив, позбавлений розуміння основних правил не то дипломатичного протоколу, але й звичайного доброго виховання. Очевидно, що курйозність цієї поведінки підкреслював ще зміст виголошених промов: розхрістана пропаганда, груба демагогія, лайки, інсинуації, погрожування і застрашування. У цій театральній трагіфарсі Хрущов був „героєм" без суперників: бо його підголоски, що грали підрядні ролі слухняних джур, всі ці громики, гомулки, підгорні та кадари, хоч мусіли мавпувати Хрущова й, наче на помах дириґентської палички, також бити п'ястуками, проте не виявляли в цій справі власної ініціятиви і були, очевидячки, сконфужені такою накиненою їм ролею троглодитів. Одинокий румунський учень хотів минулої середи перевищити свого вчителя і почав кричати на президента Генеральної Асамблеї та повчати його, як він повинен поводитись. Він так вивів цим з рівноваги того президента, старого ірляндського дипломата, що той перервав його на половині речення, закрив засідання і так сильно вдарив молотком, що зламав його. Такий факт трапився також уперше в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Коли всі приявні, без уваги на раси і колір шкіри, за вийнятком горстки комуністів, піднялись і влаштували президентові Асамблеї довгу овацію, то в цьому жесті був глибокий зміст: спонтанної реакції людей з почуттям пристойности проти поведінки людей без такого почуття.

Серед коментарів преси на тему поведінки Хрущова, між іншим, висловлено здогад, що це був не тільки вибух примітивних дикунських інстинктів, але радше свідома тактика для пониження авторитету всієї установи Об'єднаних Націй, для здеградування поваги того форуму. Це — читаємо — прикметна комуністам тактика: коли не можна чогось опанувати, то треба те знищити. Хай не така метода не практикована у світі, де існують писані й неписані норми відносин між людьми й народами. Тому, коли припущення про холодне заплянування цих хамських виступів для осягнення політичних цілей було б навіть правдиве, воно не поменшує диковинности таких манер. Бо хоч у парляментарній практиці відомою є тактика голосної обструкції, веденої за допомогою музичних інструментів, і між законодатцями, що їх розділює парляментарна сторожа, трапляються бійки, проте безпрецедентним є введення цих метод у міждержавний і понаддержавний парлямент, яким є Об'єднані Нації, збір найбільш кваліфікованих дипломатів.

І тому Хрущов основно знівечив німб „спритного і твердого" державного мужа, що його робили йому різні чужинецькі розмовці. У запитах журналістів, ставлених Хрущову, відчувалось повний брак пошани до нього. Під час телевізійної передачі журналіст зробив заввагу, що Хрущов „бреше на місяць". Чи це було б можливе у відношенні до будь-якого іншого прем'єра? Кожному в залі Об'єднаних Націй автоматично насувалась думка: коли цей тип так поводиться тут, в Ню Йорку, в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, то як він поводиться у себе вдома, де йому підлягає вся могутня поліційно - військова система диктатури?! Як він там шаліє на першу познаку будь-якої опозиції і в якій ситуації живуть двісті мільйонів його підневільних громадян? Манери невіддільні від особистої культури людини, а коли тією людиною є диктатор, то вони виявляють і його політичне обличчя. Так виглядає дійсність в СССР, як виглядав Хрущов в залі нарад ОН.

І ця дійсність зміниться тільки тоді, коли зникнуть Нікіта Хрущов і його преторіяни.

ДАЛЯЙ ЛЯМА ОБВИНУВАЧУЄ

Недавній „божественний" володар Тибету, гарячий патріот і оборонець свого поневоленого червоним Китаєм народу Даляй Лляма, викінчив в Індії свою цікаву автобіографію. Згідно з звідомленнями британської преси, це — своєрідна „біла книга" про трагічну долю геройського, здесятькованого китайськими комуністами народу. Насичена політичним змістом автобіографія Даляй Лями буде в скорому часі видана англійською мовою. В оригіналі написана вона матірньою мовою недавнього володаря Тибету, останніми роками, до його втечі до Індії, в'язня - закладника, шиканованого й деґрадованого китайськими окупантами з-під знаку серпа й молота.

Кореспонденти, які мали нагоду запізнатися із змістом усієї книги, кажуть, що вона кине яскраве світло на „непередрішенське", хитрунське відношення індійського прем'єра Неру до тибетської проблеми, кульмінаційним пунктом якої була втеча Даляй Лями до Індії, на весні 1959-го року. Кажуть, що її поява викличе на азійському континенті хвилю справедливого обурення, в найкращому випадку — гостру критику керівника закордонної політики Індії, Неру, бо вийдуть на яв епізоди, які тепер мстяться на політиці, а то й державній безпеці Індії — у відношенні до її нахабного й небезпечного сусіда, комуністичного Китаю.

Даляй Лляма розпочинає свою білу книгу про чорні діла Пейпінгу, — а частинно і столиці Індії, Делі, — романтичними описами своїх юних літ, як то із свого колишнього вбогого селянського довкілля заавансував він на „живе втілення Будди" ставши таким чином найвищим духовним та державним провідником Тибету. Політична сторінка книги розпочинається з 1950-го року, від дня інвазії китайських червоних полчищ в спокійну й миролюбиву архаїчну й відсталу від усього світу країну.

Із спогадів Даляй Лями виходить, що він від самого початку китайського червоного „визволення" здавав собі справу з того, що жде його самого і його нарід. Довго й гаряче просив Даляй Лляма порятунку в сусідній Індії, глибоко довіряючи „шляхетності та гуманності" її найбільшого державного мужа, прем'єра Неру. Після перших тижнів окупації Тибету, Даляй Лляма просив Неру виявити трагедію свого народу й звернутися до міжнародної справедливости — на форумі Об'єднаних Націй, але на обітницях індійського державного мужа все й покінчилося. Неру старався за всяку ціну жити в згоді з північним червоним велетнем, навіть коштом потоптання волі, а то й коштом геноциду тибетського народу.

Не діждавшись результатів своїх просьб відважний Даляй Лляма вибирається в 1956 році сам особисто до Індії, під претекстом чисто релігійних відвідин своїх духовних підданих. Змиливши таким способом чуйність китайських окупантів, Даляй Лляма потайки веде переговори з Неру, розповідає йому про всі страхіття, що їх принесли з собою комуністичні займанці, нарешті заявляє прем'єрові-міністрові, що для добра Тибету буде краще залишитися йому на індійській землі. Таке рішення налякало Неру, і він майже насильно відіслав Даляй Ляму до його столиці Лхаси. На „потіху" заявив йому, що всіма можливими способами буде старатися, щоб комуністичний режим в Тибеті „покращав"... На ділі, після повороту Даляй Лями з Індії, ситуація в Тибеті стала погіршуватися з кожним днем. В результаті Даляй Лляма вирішив „вибрати свободу", і ризиковною та дуже важкою втечею із своїм почетом крізь Гімалаї дістався на терен Індії, цим разом — як політичний утікач.

Даляй Лляма гостро критикує Неру за те, що він минулого року другий раз відмовив йому, як утікачеві, представити трагедію Тибету на форумі ОН, допровадивши цим до нинішнього катастрофального стану в тій країні. Прихильники Даляй Лями, як подають британські джерела, стараються на теперішній сесії ОН видвигнути за всяку ціну тибетську трагедію. Але може й цим разом „невтралістичний" Неру поставить на своїм, забивши клина в тибетанську домовину.

Представники американського уряду відбули в Ляосі наради

Вісціян. — До столиці маленької південно-азійської країни Ляос, де від кількох тижнів триває гостра державна криза, прибули в минулу середу літаком з Бангкоку в Сіямі асистент державного секретаря для далеко-східних справ Грагам Персонс, асистент секретаря оборони для справ міжнародної безпеки Джон Ірвін і віце-адмірал Г. Райлі, шеф штабу командування збройних сил в Тихоокеанському обширі. Вони відбули понад 2-годинну нараду з прем'єром Суванною Фоумою, з участю також американського амбасадора в Ляосі, Вінтропа Бравна. Названі державні мужі відбули теж нараду в короля Савана Ватгани в його резиденції в Люанґ Прабанґу. За газетними коментарями, ці конференції будуть вирішні для дальшої політики в Ляосі: підтримувати невтральний уряд Суванни Фоуми, який почав переговорювати про замирення з комуністичними партизанами, підтримувати праву опозицію генерала Фоумі Носавана, чи взагалі відтягнутись з Ляосу. Гадають, що цього останнього не буде, бо тоді Ляос став би легко добичею комуністів. Американська дипломатія в Ляосі буде, мабуть, старатись, щоб прийшло до замирення між названим правим табором та існуючим урядом, щоб таким чином той уряд мав більше атутів у розмовах з комуністами. До Вісціяну якраз тоді прилетів перший совєтський амбасадор Алексaндер Абрамов, який напевне відразу пустить в рух всі засоби перекупства, підривної роботи та інтриґ.

ПЕРЕГЛЯД АВТ НА 1961 РІК

Що нового приносить автомобільна індустрія на 1961 рік? Революційного нічого, але декілька новин, гідних уваги треба відзначити.

Поперше: родина „стиснених" авт значно зросла. До існуючих Ремблера-Амерікен Моторс і Ларка - Стюдебейкера ще минулого року дійшли Корвеср - Шевролет, Комет - Меркюрі і Веліянт- Плимута. А цього року Понтіяк випустив Темпеста, Олдсмобіл — Ф-85, Дадж — Ленсера і Бюік — Бюїка Спешел. Майже всі дають до вибору моделі на двоє і четверо дверей та підміські. Корвейр додатково впровадив не тільки малий автобус на 9 осіб вроді Мікробуса, німецького Фолксваґена, але й два моделі малих вантажних авт, одно крите, друге відкрите. Щодо моторів, то майже всі компактні уживають 6-циліндрові за виїмком Темпеста, що має на 4 з похиленням та Ф-85 тільки на вісім. У корвесрі, Ремблері та Ф-85 бльоки циліндрів виллятi з алюмінію.

Коли ми вже при групі „стиснених", то тут відзначається Корвеср, одинокий, що уподібнюється до малих европейських авт, алюмінійовим бльоком циліндрів, розміщених позаду і охолоджуваних повітрям. Це уможливлює зовсім рівну підлогу через відсутність середнього хребта, що буде знижений і в Темпесті завдяки вилукуванню вдолину карданного вала та перенесенню скриньки бігів до задньої оси.

І оце вперше перед офіційним відкриттям куртини не дуже то берегли вигляд нових моделів — факт, окутаний звичайно великою таємницею раніше. А що згідно з законом 1959 р. (так пізно він прийшов!) кожне авто мусить мати наліпку з ціною та додатками, то, всупереч традиції, і тут деякі продуценти наперед оголосили ціни і ,на диво, дешевші як минулорічних моделів. Починається кокетування і одверта гра в карти з публікою.

Майже всі нормальної величини авта зазнали скорочення на 2 - 6 і звуження на 2 - 4 цалі. Щодо моторів, то акцент кладеться вже на милі та економічність, замість швидкість і силу, і тому відгребано старі моделі або зменшено компресію в нових. Невтаємниченому читачеві для порівняння вкажемо, що мотор вантажного авта на три осі і 10 тонн вантажу має приблизно 140, як модель Крайслера чи Лінколна 360 або й більше кінських сил. Зрештою, ці речі ще й далі залишаються під обстрілом критики, бо в тому часі, як европейські продуценти рідко змінюють форму, у ЗДА цього не робиться (за виїмком Ремблера). І так, наприклад, Шевролет занехаяв рисунок лету чайки, Плимут вистаючі плавки, натомість Дадж впровадив форму завереного зів'ялого листка.

Новим і справжнім поліпшенням в електричному обладнанні може похвалитися Крайслер (всі його авта) який впровадив альтернатор, що заміняє ґенератор і реґулятор вольтажу. Альтернатор — це частина, що видає прямий струм і наснажує батерію навіть на повільних обертаннях, отже відтяжує батерію і продовжує її життя. А Форд повідомляє, що шасі його авт не потребуватимуть смарування до 30,000 миль, олію не треба буде змінятя перед 4,000 миль, і про автоматичну самореґуляцію гальм.

З-поміж продуцентів Амерікен Моторс, як перший, а вслід за ним Крайслер та Форд (за виїмком Імпірісл та Лінколн) застосовують споювання частин, замість прикріплення шрубами, і це усуває металеві скрипи та збільшує структуральну цілість. Ці авта переходять кілька процесів занурювання у великі басейни з різними хемічними розчинами, щоби запобігти їх ржавінню.

Минулого року Дадж з успіхом впровадив новий дешевший модель Дарт, що добре продавався на ринку; цього року його наслідують Меркюрі та Крайслер з дешевими побратимами Метеором і Нюпортом. У клясі найдорожчих Імпіріал та Лінколн з дечому наслідують Ролс Ройса, бо кожне авто піддають перевірці, поки покине воно фабрику. Зрештою майже всі збільшили гарантію з 4,000, як це було дотепер, до 12,000 миль або рік часу, залежно від того, що прийде перше.

Економісти передбачають, що цього року „компактні" авта становитимуть на ринку одну третину, а в чергових роках 50 і більше відсотків. Навіть уже тепер це відбивається на зменшеному продажі автохтонних нормальних і малих европейських авт, що подекуди звивають свої представництва.

А що нового підготовляють автомобільні компанії у своїх дослідчих лябораторіях? На це трудно відповісти, бо ці речі подаються до відома загалу скупо і з резервою. Але спільне повідомлення німецької компанії УНС та американської Киртіс - Райт про те, що постійно оборотовий ротор (винахід німця Ванкеля) є річчю, яку можна реалізувати, звернуло увагу всіх автомобільних кіл. До цього додамо кілька пояснень.

У теперішніх двох- чи чотиритактових моторах внутрішнього спалення толок, випихуваний експльозією, повертається назад непродуктивно. У моторі Ванкеля немає ні циліндрів, ні толоків, ні хлипаків, ні кулачкового вала. Назовні, у трохи приплесканої форми бубона з каналами для охолодження водою з одної сторони є свічка, а з протилежної, один поруч одного, отвори, для вхідних і вихідних газів. У бубоні знаходиться трикутний ротор охолоджуваний олією, що всередині має трибковий отвір, з яким зазублюється вал передачі. Будучи трикутним, ротор матиме три такти — всмоктування і компресії (1), експльозії (2) і видиху (3), і буде крутитися постійно в одному напрямі. Щільність між бубоном і трикутним закінченням ротора запевняє система пружин.

Такий мотор, що важить 27 фунтів і розвиває 29 к. с., вмонтували до авта Прінц і проїхали ним понад 10,000 миль. Очевидно, що це ще мало, але спостереження вказують на повну відсутність трясу мотора, на ощадність палива та на низькі кошти виробництва, бо мотор Ванкеля важить одну четверту звичайного, розвиваючи ту саму силу.

Ф. Лукіянович

Богдан Винар

ДО ЗАВДАНЬ УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕКАРІВ

Протягом останніх років ряди українських професіоналістів збільшилися ще одною категорією. Маємо на увазі українських бібліотекарів, які покінчили американські і канадійські бібліотечні школи і тепер професійно працюють по різних університетах, публічних і спеціялізованих бібліотеках. До цього часу мало писалося на сторінках української преси про бібліотечні справи, не зважаючи на добре відомий факт, що майже по всіх більших осередках поселення українців існують українознавчі бібліотеки чи архіви. Ці бібліотеки, чи точніше книгосховища, збирають переважно українські еміграційні монографічні та періодичні видання з більш чи менш упорядкованою системою інвентаризації, клясифікації і консервування одержуваних матеріялів.

З другого боку, при наших наукових інституціях (НТШ і УВАН) існують окремі комісії, безпосередньо зв'язані з бібліотечною чи бібліографічною проблематикою, що виконують певні специфічні завдання, зумовлені рамковими плянами даної інституції.

Не зважаючи, одначе, на позірне зацікавлення українського громадянства бібліотечною справою, наші бібліотеки і архіви залишають багато до побажання, досить низькою якістю визначаються також, переважно аматорські, спроби українських бібліографічних видань. Нам здається, що ці справи треба впорядковувати, тим більше, що українське суспільство має, як уже згадано, доволі фахових сил, щоб вести цю важливу роботу.

Першим кроком у цьому напрямі було б створення товариства бібліотекарів. Віримо, що існування такої професійної клітини безпосередньо спричинилося б до розв'язки наболілих і таки пекучих питань українознавства, серед яких бібліографія і бібліотечні науки займають важливе місце. Для ілюстрації наведемо декілька прикладів. Відчувається потреба фахової допомоги нашим українознавчим бібліотекам, зокрема в такому важливому питанні, як клясифікація матеріялів. Велику допомогу для наших бібліотек дало б опрацювання короткого довідника клясифікації з поданими там основними принципами описового каталогування. Це, очевидно, легко могло б зробити професійне об'єднання. Не зовсім задовільно розв'язане в нас питання бібліографії. Можна вже занотувати перші спроби фахового опрацювання бібліографічних річників. Це красний почин. Його треба не тільки підтримати, але й значно розбудувати. Не менш важливим є також питання ретроспективної бібліографії українознавства, бібліографії україніки, окремих аспектів документації і т. п. Вже зовсім не заторкуємо питання співробітництва українських фахових сил в американських бібліографічних довідниках, що можна і треба робити з великою користю для української справи.

Нам здається, що всі ці речі можна найкраще розв'язати при скоординованій праці всіх заінтересованих, тобто колективу. Тому створення професійного об'єднання дуже на часі, бо саме таке товариство, крім активної участи в американському професійному житті, може вирішально допомогти в документації розвитку української науки на еміграції. Вже не говоримо про те, що професійне товариство могло б давати вичерпні інформації кандидатам до бібліотечних шкіл, і тим самим у деякій мірі допомогти в популярній тепер „перекваліфікації" абсольвентів европейських високих шкіл у цьому досить корисному і цікавому фаху.

Саме тепер група українських професійних бібліотекарів почала конкретні заходи для організаційного оформлення такого товариства. Тому, що не розпоряджаємо всіма потрібними адресами, просимо всіх заінтересованих, зокрема абсольвентів бібліотечних шкіл, сконтактуватися з автором цих рядків на таку адресу:

B. Wynar, Head, Techn. Serv.
University of Denver Libraries,
Denver 10, Colo.

Софія Парфанович

ЗАСПОКОЇТИ ТУГУ

(6)

Не варто під час подорожі переїдатися. Це шкідливий звичай, оті кошики повні їжі. Навіть на тяжчу гірську туру вистачить взяти з собою дві булочки чи два куски хліба з чимось і якісь овочі. До цього мені дуже смакувала вода з озера снігового походження, чиста й холодна. Дехто боїться такої „не приправленої" води, але ми, що звикли мандрувати горами, п'ємо її з потоків, джерел і озер (очевидно таких, що до них немає допливів з людських жител) і, принаймні мені ще ніколи вона не пошкодила. Ввечері після цілоденного проходу дуже смакує вечеря, хоч би оті сіканці „з бізона", і гаряча шоколяда.

Озера та гірські квітки

Усі і всюди озера гарні. Та найкращі вони, хіба, в горах, серед скель і каміння, обведені деревами. Здається, що це самоцвіти, кинені з неба в скельні безодні, або шматки неба. Що менше і більше заховане озеро, то більше воно таємне, принадне та повне краси.

Над озером Еко Лейк у стіп гори Еванс і є ота Еко Лейк Ладж, де дають м'ясо з „бізонів". Озеро лежить на висоті понад десять тисяч стіп, оточене лісом. Воно темнозелене, може від лісу, а може від глибини, в якій відбиваються гори. Воно розмірно велике і льодово - холодне. Довкола стежки для гарних і легких проходів. Над озером завжди ви зустрінете рибалок. Навіть вночі. Їхні авта паркують при дорозі, дехто палить ватру і таборує. Та це вже зовсім завзяті рибалки. Вони потраплять під буряну ніч, коли на верхах реве вихор і мете снігом, їхати небезпечними вужівницями майже на вершок гори Еванс тільки на те, щоб рибалити в маленькому Саміт Лейк під самим вершком. Одному з них я поставила типове американське питання: яка була риболовля? І він відповів: доволі добра. Що зловив? Одного малого пструга. Протягом якого часу? Від десятої ранку до восьмої вечора.

В „ладжі" майже пусто. Люди проїздять мимо, хібащо вступають поїсти, їдучи на гору чи з гори. Рідко хто заночує. В просторих сінях-лабі день і ніч палахкотить за ґратками вогнище. Будинок побудований з колод, стрімко зв'язаних вгорі, довкола ганок, на якому випхані бізон і великорогий гірський козел. Коли западає ніч, в сінях сидять тільки працівники, здебільша студенти, і дивляться на телевізію. В озері допізна відбиваються світла авт. Холодні верховинні вітри дують-ревуть, женучи небом тяжкі, бурі хмари. Може там на верхів'ях падають сніги - дощі, але на ранок знову ясне, чисте і яскраве сонце. Тож, повісивши через плече подорожню торбу, я мандрую в гори. Як? Стаю біля дороги і підношу вгору великий палець. Десять авт проїде, але одинадцяте візьме. Тоді прошу, щоб завезли мене до лінії дерев чи снігу. Там злажу, щиро дякую і йду на полонини чи узбіччя розглядати верховинні рослини. Автомібілісти вважають мене майже за пані Мур або за не зовсім нормальну, і заспокоює їх моя побрехенька, що я — ботанік з Дітройту і приїхала студіювати гірську фльору. Але чому без авта? Пояснюю, що з мене не хитрий „драйвер", а ще по горах, бо у нас в Мишиґені їх немає. Це помагає.

І я на полонині! Вис вітер і запирає дух. Це узбіччя стрімкого масиву, на дні якого озеро Лінкольн. Він такий стрімкий, що дорога, яку я щойно покинула, начебто в'ється над самою головою. Понад нею снігові поля. Понад головою крячуть гірські круки, часом заквилить яструб чи орел, з-поміж трав чи каміння часом випурхне й закудкудакає чорнявий птах з роду курей. Але то зрідка. Самітня людина серед верховинного світу радіє квіточкам, що, припавши поміж камінням, докінчують своє життьове коло.

Блідо-лильового кольору айстри зовсім як в Альпах. Але що це за групки білих дзбаночків між травами? Це — арктична ґенціяна - терлич. Дзбанки на коротких стеблах і в групах подовгасті накроплювані зеленими цятками й жилками. Її я досі ніде не бачила. Вона єдина легковажить собі вітри й студінь і цвіте радісно й рясно. Вже зовсім низька й никла червона й рожева кастіллеа-індіянський пензель, цікавий паразит чи сапрофіт, що завдячує свій „варварський" червоний колір — так окреслює його Р. Леммон — не квіткам, а лускам, якими вони прикриті. Червоно і рожево квітучий розхідник, який називають по-англійськи короною королеви або рожевою короною, має милий гірський запах, як деякі альпійські квітки. Жовтий, звичайний розхідник лізе на висоти аж туди, де вже нічого не росте. Маленький синій дзвіночок ще ховається поміж пожовклих трав. А що це за гордовита рослина, що наперекір вітрам та снігам виростає понад карлуватий рівень полонини? Це — колючник за Мельником, але не той низький з широкою срібно - солом'яною короною, який знаємо з наших гір. Цей на високому билі — не більше стопи, і голова його завжди звисає. Озброєні кільцями листки боронять вступу до квіту.

Що ще я там бачила? Чи, може, чого не бачила? Знаних альпійських рослин. Рододендрон росте більше на півночі, в Канадійських горах, про едельвайс, рожеву прімулю й високостеблу стократку - білявку навіть у книжках не згадують, як і про безбиловий і весняний тирлич, такі прекрасні в Альпах. Скелясті гори мають своїх тирличів, з яких один я згадала, а ще три інші знаходила на луках і лісових галявинах, усі темнофіолетові. Не натрапила я на ці премилі дрібненькі квіточки, що ростуть в Альпах на самих шпилях біля снігів та льодовиків, обсіваючи каміння ніби дрібненьким біло - рожевожовтим мачком. Може тому, що Скелясті гори таки сухі і верхи їхні зовсім пусті.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ. СКРІПЛЮЙТЕ ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ, ПОШЛІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кожне суспільство має головну і засадничу ціль — якнайдовше зберегти своє існування. Така сама ціль перед українським громадянством на еміграції. Але еміграційна громада для збереження свого існування потребує не лише біологічного збереження; ще більше потрібно її духової тугости: національної свідомости й організованости, що дозволяють еміграційним групам на чужині затримати своє національне обличчя. То ж і плекання цієї національної тугости, як теж і вирощування її в новому поколінні, — це головне і підставове завдання еміграційних груп, а щойно потім ідуть всі інші суспільні, культурні і політичні завдання, що їх кожне свідоме еміграційне суспільство виконує.

У збереженні і вирощуванні національної свідомости засадничу і головну ролю відограє рідна мова. Це зовсім зрозуміла річ, що кожне еміграційне суспільство живе в зорганізованій країні і мусить не лише набути знання мови тієї країни, але й у великій мірі вживати її. Та знання мови країни поселення в ніякій мірі не виключає можливости, ба, навіть користи, а з національного погляду і конечности знання своєї рідної мови. Сьогодні технологія спричинила такий стан, що наш світ став малий і зв'язок між народами дуже пожвавлений. В такій ситуації до великого значення дійшло знання мов, які вможливлюють зв'язок і комунікацію між народами.

Та ще більший зв'язок потрібний еміграційному суспільству з народом, з якого воно вийшло на еміграцію. Найбільше ідеальні обставини інтеграції не дозволяють поселенцям вже в першому поколінні врости у суспільство *країни поселення*. Тому навіть уряди іміграційних країн підтримують самостійне культурне, обрядове і звичаєве життя іміграційних національних груп, щоб цим способом створити сприятливі умовини для розвитку культури національних груп.

Яку ж велику увагу мусить приділити цьому самостійному життю саме еміграційне суспільство, якщо в ньому живі національні ідеали. Мова — це той засіб, що об'єднує. Мова — це не лише спосіб порозумітись, але це шлях до культурних і історичних скарбів народу, шлях до душі народу. Тому теж уся увага українців на еміграції повинна бути зосереджена на плеканні української мови і на опануванні української мови новим, вже народженим на еміграції поколінням.

Вивчення української мови новим, вже народженим тут поколінням повинно стати амбіцією і головним заповітом нашої групи. Покоління, яке вийшло з рідної країни і яке набуло знання української мови на рідній землі, не мусить побоюватись, що може забути цю мову. Та інакше є з проблемою нового покоління. Це покоління зустрічається з мовою нової країни і вивчає її. Лише свідома акція батьків, свідома акція громади може защепити в ньому любов до мови батьків, защепити і виховати в ньому свідомість, що саме мова батьків дає можливість цьому поколінню віднайти свій духовий зв'язок з народом, з якого воно вийшло.

Справа защеплення новому поколінню знання і любови української мови мусить виходити з батьківського дому. Це є обов'язок батьків. Буває, що батьки твердять, що дитина, яка вдома говорить по українськи, має труднощі у школі. Зовсім безпідставне твердження. Школа, в якій дитина говорить виключно мовою країни, напевно дасть цій дитині досконале знання мови країни, і нема ніякої причини для побоювань. Натомість дитина, яка навіть вчиться української мови у школі, а не має змоги користуватись цією мовою вдома, української мови добре не навчиться. Найкраще поставлені школи українознавства — це лише додаткове навчання без допомоги батьківського дому наука української мови й українознавчих предметів не вистачає.

Допоміжним в опануванні української мови для молодого покоління є товариське життя в українських молодечих організаціях, чи теж дружба і зустрічі з іншими українськими дітьми. Таке товариське життя, під час якого діти і молодь говорять рідною мовою, не лише збагачує знання української мови, але теж виховує дітей і молодь в українському дусі.

Ще одна важлива, занедбана ділянка. Наша молодь, а вже й наші діти вивчають різні спеціяльні предмети в мові країни поселення, і пізнають лише термінологію в цій мові. Дуже важливим є, щоб вони мали змогу пізнати теж українську термінологію. Ми бачимо на практиці, як наші діти — навіть ті, які добре знають рідну мову, починаючи говорити про рахунки, математику, фізику, чи біологію, зразу переходять на чужу мову. Дитина просто не вміє висловитись на тему цих вивчених предметів, бо не знає української термінології. Самі словники не поможуть. Тут треба спеціяльних заходів, бодай якихось гутірок, чи то в школах українознавства, чи в організаціях молоді.

Коли дитина має почати вчитись української мови у школі? На мою думку ще перед тим, поки почне вчитись мови країни поселення, значить ще перед тим, поки піде до публічної школи. Я обсервував багато випадків і можу ствердити, що дитина, яка почала раніше вчитись української мови, не лише мала повні успіхи в навчанні цієї мови, але теж вона легше вчилася потім і мови країни поселення: вона вже знала азбуку рідної мови, знала письмо, вміла тримати олівець у руці, а це для шестирічної дитини велике знання. То ж і для добра дітей і для добра суспільства, починаймо вчити наших дітей української мови в школах українознавства на рік, а бодай на пів року раніше, поки їх віддамо до публічних шкіл.

Т.

Церковний Ювілей в Ютиці, Н. Й.

Ютика, Н. Й. — 9-го жовтня 1960 року завершила парафія св. Володимира в Ютиці радісне свято — десятиріччя свого існування. Ювілейні святкування почалися повною однотижневою св. Місією, що її провів з великим проповідницьким даром о. Микола Іванів, ЧСВВ, при живій участі вірних. В суботу відбулася загальна св. Сповідь, а в неділю, 9-го жовтня, Владика Кир Амврозій відправив Архиєрейську Службу Божу в сослуженні о. Ювілята Савина Дурбака (63 роки священиком), о. пароха Богдана Смика, о. Княгиницького Ярослава, пароха з Ром. Дияконував о. Іван Мак, парох з Літтел Фоллсу.

300 осіб взяло участь в спільній трапезі, якою проводив як тостмайстер д-р Ярослав Падох. В трапезі взяли участь і виступали з промовами й привітами, мейор міста Дулен, особистий представник конгресмена Пірні, кан. Конгрес п. Слюсарчик, п. Юрій Громів від місцевого УККА, адв. парафії Васілевський, парох литовської церкви, о. Савин Дурбак, п. Лев Кокодинський, а над усе прекрасне слово про дружну працю й співпрацю в розбудові парафії виголосив Кир Амврозій. — Дай Боже, щоб вже скоро ми могли обходити наші торжества у власній домівці і відправляти Богослужби в новій святині — закінчив і побажав вірним парафії Владика.

Під час бенкету пані Людмила Волянська проспівала Міларда „Аве Марія" і з чудовою інтерпретацією „Рушничок" Майбороди. Дівоче тріо Волянська (дочка), Герець і Бурак в супроводі Христі Чорної при фортепіяні проспівали під гучні оплески приявних три народні пісні.

Б. А.

Літ.-Мистецький Клюб у Филаделфії почав новий сезон

Після вдалого інавгураційного вечора 24 вересня, в якому брали участь письменники Володимир Біляїв-Білик і Віталій Волков та мистці Марія Лисяк, Яро Мигасюк і Богдан Перфецький, Літературно-Мистецький Клюб 1 жовтня започаткував серію доповідей рефератом свого голови дир. Володимира Дорошенка на тему „Діти в житті і творчості Шевченка". Доповідач пильно повизбирував і з творів самого Шевченка (поетичних, прозових і малярських) і зі спогадів людей, що Шевченка знали, вислови й факти, які характеризують його ставлення до дітей і дітей до нього. Ті, ширшому громадянству невідомі, спогади і факти яскраво малюють ніжність і теплоту, з якою ставився великий Кобзар до малечі, що зі свого боку відплачувалися йому щирою любов'ю і відданістю. Матеріял, який доповідач подав приявним, був для них, поза цитатами з Кобзаря, майже незнаним, і тому вони були щиро вдячні дир. Дорошенкові за його сумлінно опрацьовану доповідь. Вона познайомила слухачів зі сторінкою життя і творчости Шевченка, якої його життєписці досі майже не торкалися.

Доповідь була зарекордована письменником Леонідом Полтавою для передачі на рідні землі.

Доповненням доповіді були пояснення мистця проф. Петра Мегика до розданих приявним Шевченкових малюнків, яких сюжетом були діти.

Приємну несподіванку зробила всім дружина доповідача п-ні Софія Дорошенко, яка гарно прочитала кілька сторінок оповідання Шевченка „Княгиня".

Товариською гутіркою при чаю закінчився той цікавий, другий з черги, вдалий вечір.

Літературно - Мистецький Клюб робить добре діло, а доказом признання за його працю була заповнена публікою домівка Союзу Українок, хоч того вечора було у Филаделфії кілька інших імпрез.

Р. Д.

● До Ню Йорку приїхав кол. УСС Дмитро Микитюк з Вінніпегу, Канада, відомий видавець історичних збірників п. н. „Українська Галицька Армія". Першу частину (614 сторінок) він видав минулого року, а другу частину (400 стор.) цього року.

Видавець Дм. Микитюк приїхав м. ін., щоб заохотити кількох кол. старшин УГА до написання своїх споминів з Визвольних Змагань і він взагалі буде тут старатися придбати нові матеріяли до 3-ої (і останньої) частини, яка повинна появитися в наступному році.

О год. 6 по пол. в найближчу неділю відбудеться зустріч і нарада Дм. Микитюка з кол. військовиками.

● Літературно - мистецький Клюб у Филаделфії відкликав заповіджену на суботу 15 ц. м. дискусію на тему президентських виборів в Америці з уваги на інші в тому самому часі цікаві імпрези у тому місті, та переніс її на наступну суботу. Виступатимуть так само редактори Іван Кедрин і Микола Пасіка.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ЛІКУВАТИ ПІСТРЯКА В КОСМІЧНИХ ПРОСТОРАХ

Вашингтон. — Конгресова Комісія для досліду космічних просторів у своєму звіті звертає увагу на фантастичну можливість висилати пацієнтів, хворих на недугу пістряка, в космічні простори, щоб вони там лікувалися природною радіяцією. Комісія звертає увагу на це виконного убряду, щоб в порозумінні з Конгресом призначив фонди на цілі Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації, та щоб зосередити досліди над космічними просторами, що досі ними займаються цивільні і військові агенції.

Вступайте в члени УНСоюзу!

З наших буднів

ІСТОРІЯ ПОВТОРЮЄТЬСЯ

Д-р Богдан Галайчук, професор Католицького університету в Буенос Айресі (Аргентина) мав у Ню Йорку цікаву доповідь про Бендерську конституцію.

Виявляється, що ми не так то дуже тягнемося за возом історії, коли ця наша конституція, написана добірною латиною, була опублікована окремим актом уже в 1710-му році, отже на 77 років раніше від американської. А вже нічого й згадувати про „Конституцію 3-го мая", якою поляки так чваняться перед світом, і навіть тут, в Америці, щорічно святкують річницю її проголошення.

Є там, у тій Бендерській конституції (від міста Бендери, а не від бандерівців її назва) один параграф, який особливо мене зацікавив: отож, конституція зобов'язує гетьмана України (тоді Пилипа Орлика) поставити в місті Трахтемирові дім-приют для старих і самітніх козаків, в якому заслужені й посивілі в боях сірові діди спокійно доживали б віку. Звичайно, цей параграф не діждався свого здійснення, бо гетьман П. Орлик так і не вернувся з еміграції, а цар Петро Перший розв'язав на свій спосіб це соціяльне питання: згноїв шляхетні кості сірових лицарів у багнах Прибіломор'я... Все ж таки залишився документ, чорне на білому, що вже 250 років тому передові уми нашої Козацької Держави думали про соціяльне забезпечення.

А з тим приютом для старців якось взагалі нам не везе... Пригадую, коли УНСоюз купив у 1952-му році Союзівку, то саме з думкою, щоб відпустити один з будинків, т. зв. тепер „Захист", під дім для старших віком членів Союзу. В цій справі була навіть окрема ухвала Конвенції, і Головний Уряд взявся проводити її в життя.

Але що з того?.. Виявилося, що з-поміж одного мільйона українців у ЗДА не годен назбирати півдюжина старичків, щоб можна було пустити в рух „бизнес"... А деякі з членів, до яких Уряд звертався приватно в цій справі, навіть обурювались, що їх зараховують до старців!.. „Сами ви старці! — писав один громадянин. — Ви хочете живцем закопати нас у могилу, запхати до „мургавзу?" А не діждете цього!" З цього виходила б моральна наука, що наші старші емігранти взагалі не почуваються старими, або не хочуть признаватися до своєї старости.

Чому мені пригадалися ці два, історичні вже епізоди — в Бендерах і на Союзівці?.. Ніяково і трохи чудно признаватися до того... та коли я недавно ходив по Союзівці, пустими вже доріжками, встеленими пожовклим листям, і коли це листя шаруділо мені під ногами, і тільки його шарудіння тривожило нескаламучену тишу золотої осени, — тоді, в тому моменті, щось мені підшепнуло з дна душі, що, однак, добре було б колись, на старості років, сидіти собі в цьому „мургавзі" і з тихою мелянхолією згадувати „дні весни": народне гуляння під зоряним небом, вибори міс Союзівки, веселі виступи з М. Понеділком і всякі несподіванки...

Думаю, що так, за 20 років, напишу в цій справі заяву до Головного Уряду УНСоюзу.

Ікер

Смачного!

Подавайте Імпортовану ПОЛЬСЬКУ ШИНКУ

на пікніках, до канапок або, як головну страву, коли впадуть несподівані гості.

- Відома в цілім світі **ШИНКА з ПОЛЬЩІ** дає найбільше задоволення — вона є без костей, має дуже мало товщу або галяретки, не має відпадків, вимкова худа, м'яка, соковита, готова до їдження — взагалі **ШИНКА з ПОЛЬЩІ** є незрівняна в смаку і економічна.
- **Імпортовану з ПОЛЬЩІ ШИНКУ** можна дістати в малих фамілійних розмірах, три, чотири і п'ять фунтових пушках.
- Пам'ятайте, — коли робите закупи, — придбайте собі запас **ІМПОРТОВАНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ШИНКИ**, щоб мати вдома постійно цей правдивий імпортований присмак.

● Жадайте все шинки з Польщі

Правдиві м'ясні вироби з Польщі мають наліпки
ATALANTA — KRAKUS — TALA
з написом "PRODUCT OF POLAND"

● REAL ESTATE ●

ДОМИ і ПАРЦЕЛІ ОКАЗІЙНО на ПРОДАЖ

2 парцелі 40 × 100, над найкращим озером, 40 миль від Ню Йорку. Ціна — $450.00.

5-род. дім, на долині міста Ню Йорку (баксові кімнати), 2 хвил. від української школи. Рент $5,000, готівки $16,000.

11-род., на долині міста Ню Йорку (баксові кімнати) — 2 хвил. від української школи. Рент $6,500. Готівки $15,000.

Телеф:
ESsex 2-8505 — Нюарк
ORegon 4-5340 — Ню Йорк

BROOKLYN, East New York
Мурований ДІМ,
7 кімнат, дуже добрий для 2-ох родин, 2 кухні, 3 лазнички, та багато інших вигод. Олив. огрівання, близ. всіх комунікацій склепів, і шкіл. Ціна — $11,000
Телефонувати:
DI 5-6759 або OL 7-1975
по 6:00 год. веч.

STATEN ISLAND, N. Y.
CONCORD — 2-род. ДІМ (2) 4-кімн. мод. апартаменти і комерційний будинок 40 × 35. Олив. пар. огрівання, гараж на 2 авта, при Richmond Rd. Близ будинок фронтом до Targee St. Близ. голов. вулиця. Відповідний для легкої продукції, детайлічний або гуртовий бизнес.
GI 2-0069

Чоловіче УБРАННЯ,
нові і легко уживані плащі, черевики та все інше, для себе і для
ВИСИЛКИ за ОКЕАН.
Помірковані ціни. Даром поправки.
LUTA CLOTHING
1556 St. Nicholas Avenue
187 - 188 Sts., N.Y.C.
n. St. Nicholas Ave. IRT 191st Sta

● REAL ESTATE ●

STATEN ISLAND, N. Y.
Great Kills — гарне положення. Ультра модер. 6-кімн. ранча. Ціла кахлева лазничка, їдальня. 48 × 100 площа. $20,500 вкл. оплати „closing". Клікати: MERCURY BUILDERS
SA 7-6614 або YU 1-2903

ASTORIA
Жий, рент даром!
$210 місячно доходу (2 крамниці) + 7 кімн. апартамент. Вільне нагорі. Оливне огрівання. Ціна — $18,950.
LOFB HOLDING CORP.
22-40 31st Street, Astoria
(At ft. of Ditmars Station)
AS 8-9200

LONG ISLAND, N. Y.
MERRICK NORTH — Cape в добому стані, 4 спальні, їдальня, підвал, гараж, пляст. стіни, сліпа вул. 1 бл. до склепів, крок до шкіл і церков. Sacred Heart Parish. Бл. до української церкви св. Марії у Westbury. Ціниться $18,500 — добрі умови.
IV 1-7502

ДОМИ — бизнеси — МОРҐЕДЖІ
BUTTERLY & GREEN, Corp.
В. Кузьминський
168-25, Hillside Avenue — JAMAICA, L. I., N. Y.
Tel.: JA 6-6300
ЩОДНЯ від год. 11:00 — 8:00 вечора.
Окремі відділи для нових будинків, бизнесів, морґеджів і т. д.
— ВЛАСНЕ МІСЦЕ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ —
Кілька вибраних, спеціяльно рентабільних пропозицій:
RICHMOND HILL — 3 нові, мур. доми, в кожнім по 3 модерні мешкання, рент платить усі видатки. Потрібно готівки — $6,000-$8,000. Ціна — $27,500.
ASTORIA — 6-род., мур. дім, мешкання по 5 кімнат, 1 бльок сабвей. Рент — $5,000. Ціна — $29,000.
Багато ренчів вже від $15,000.
ПОНАД 1,000 ВСЯКИХ ІНШИХ ДОМІВ У ВСІХ ГАРНИХ,

АКРИ ВИСОКО СУХО **$749** ЗА АКР

Акуратно поміж New Sunrise Highway Extension і New York to Riverhead Expressway.

Недалеко нова фабрика для шукаючих праці. Ми не продаємо таких парцель, де нема готових удогіднень. Проте висока потенціяльна вартість ґрунтів на Лонґ Айленді вказує відразу сторонньому купцеві, що варта інвестувати туди таку низьку ціну. Земля, яку ми продали п'ять років тому за $99 за акр, коштує тепер по $3,000 за акр. Хто тоді повірив би в це? Хай Ваші гроші ростуть разом із зростом Лонґ Айленду! Не пропустіть цієї золотої нагоди. ІНВЕСТУЙТЕ НЕГАЙНО!

$ 49 ЗГОРИ — ПО $ 10 МІСЯЧНО

Зразковий „бонґало" при Jericho Turnpike, Route 25 — Three miles past Smithtown, ALSO NEW OFFICE on Jericho Turnpike, Route 25 — One mile east of Smithtown Bypass & 376 Jericho Turnpike, Selden.

K. H. LEEDS — LAKE RONKONKOMA, L. I.

✝ Посмертна згадка

Михайло ГУМЕНИЦЬКИЙ, довголітній член Відд. 58 УНСоюзу в Ютиці, Н. Й. упокоївся в Бозі в Канді Госпітал, в дні 29-го серпня 1960 р., по короткій недузі. Покійний народився 1895 р. в с. Дарахів, пов. Теребовля, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, сина Стефана з дружиною, 3-ох внуків, які всі є членами УНСоюзу, а також сестру, рідню тут і в краю. Похорони відбулися на третій день по смерті. Панахиду відправив о. Б. Дривецький, по відправленні якої Покійного відпровадлено на цвинтар української Православної Громади св. ап. Петра і Павла, де і поховано. — Вічна Йому Пам'ять!

І. Я., секр.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

BUY U. S. SAVINGS BONDS

● RESTAURANT ●

GRIPSHOLM RESTAURANT Inc.
324 East 57th Street
NEW YORK 22, N. Y.
Найліпша шведська печеня
SMORGASBORD.
Перекуски — Коктейлі — Обіди
— ОХОЛОДЖЕНО —
PL 9-6260

● ПРАЦЯ ●
MALE & FEMALE

ПОДРУЖЖЯ
що говорить по-англійськи, о провадження Лет Кліниг слюч з помешканням на місці. Досконала нагода.
Телеф.: UN 3-1519
між 6:00 і 9:00 вечора.

● ПРАЦЯ ●
HELP WANTED MALE

ДО МИТТЯ ПОСУДИ
Добра платня. Постійна праця. Всі користі. Голоситись від 3:00-5:00 по пол. щоденно, крім середи.
CARL HOPPL'S in Baldwin
100 Sunrise Highway
Baldwin, L. I.
BA 3-7200
(Mr. E. Gruettner)

Потрібно МУЖЧИН
до фабричної праці.
Навчимо.
Постійна праця. Добрі умовини праці. Додаткові користі. Споуклива платня. Розуміємо по-українськи. Голоситись:
SIMMONS COMPANY
Brunswick Ave. (Bayway)
Elizabeth, N. J.
Mr. Applegate — Fact. Personnel

До ГРАВІРУВАННЯ (12)
(ручно) на алюмінійових оптичних речах.
З досвідом, до постійної або тимчасової праці.
OR 5-6202

ПОТРІБНО
СУПЕРІНТЕНДЕНТА або ПОМІЧНИКА.
Може бути старший, одинокий, або сімейний.
Досвід неконечний.
PR 8-3423
після 5:00 год. вечора.

Потрібно МУЖЧИН
до праці при
МЕТАЛЕВИХ ВИРОБАХ і МОНТУВАЛЬНІЙ ПРАЦІ.
Побажаний попередній досвід, але неконечний. Аплікати повинні самі удосконалюватися. Голоситись щоденно між 10:00 AM і Noon на адресу:
391 WEST BROADWAY
New York City

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ:
Гетьман Мазепа
Ціна — $ 0.25
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ДУЖЕ ВАЖНІ НОВИНИ
відносно ВИСИЛКИ
ГРОШЕЙ до КРАЮ
Ґарантуємо спеціяльну ставку
10 РУБЛІВ за $ 1.00 до кінця цього року.

По 1-ім січня 1961 р. Ваші Кревні і Приятелі в краю дістануть менше рублів за кожний доляр. Скористайте з цієї дуже сприятливої ставки ТЕПЕР. Шліть так часто, як тільки можете.

Експресова достава до 2 тижнів. Виплата повністю без відтягнень. Немає мита, ані податку на гроші. Офіційна посвідка відборця. Ґарантія повної виплати. Можна слати кожну суму. Прошу подати повне ім'я і адресу відборця в краю.

Оплата пересилки:
до $ 50.00 — $ 5.00
до $100.00 — $10.00
до $150.00 — $15.00
до $200.00 — $20.00
Більші суми — 10%

Ми є одинока фірма, що має дозвіл Департаменту Банків і Забезпечень та бондована на $ 20,000.00.

ПАЧКИ: Одна з наших дуже популярних пачок.
Комбінована пачка — $48.00
3½ яр. 100% вовн. матерії на чоловічий костюм;
2½ яр. рейон-сат. підшивки;
3 яр. 100% вовн. матерії на жіночий костюм або сукенку;
1 яр. взористого матеріялу на сукенки (до прання);
30 відповідних ґудзиків;
6 шпульок ниток;
1 пачка голок.

На бажання заінтересованих висилаємо пробки матеріялів. Жадайте наших каталогів з великим вибором пачок з харчами і матеріялами, як також з ліками. Ми є спеціялісти у висилці пачок із ліками. **Фахівці виконують рецепти.** Висилаємо також до краю пачки, які самі приготуєте. Вислано багато тисяч пачок з найбільшим вдоволенням висилаючих. Шліть, або принесіть готову пачку до нашого бюра в Ню Йорку, а ми ґарантуємо Вам добру і відповідальну обслугу.

Gramercy Dept. S
118 East 28th St. (9th floor)
Room 906
NEW YORK 16, New York
New York Tel.: MU 9-0598
Бюро в Нюарку:
744 Broad Street (9th floor)
Room 925
NEWARK, N. J.
Урядові години:
понеділок до п'ятниці 9-5:30.
Субота 10-1. Закрито в неділі.

SHARE IN AMERICA
BUY U.S. SAVINGS BONDS

РІЗДВО і НОВИЙ РІК скоро зближаються

ШЛІТЬ ПАЧКИ-ДАРУНКИ з убранням своїм Приятелям і Кревним.
РОБІТЬ ЦЕ ЗАРАЗ! — ШЛІТЬ ЧЕРЕЗ
COSMOS PARCELS EXPRESS Corp.
(LICENSED by INTOURIST)

Кожна пачка забезпечена. Ґарантія достави. Відборець не платить нічого. Всі наші Відділи мають на складі великий вибір осінніх і зимових речей, по низьких цінах. Зайдіть до найближчого Відділу по точні інформації.

НАШІ ВІДДІЛИ:

NEW YORK 3, N. Y. — 39 Second Ave.	Phone:	AL 4-5456
BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Ave.	"	DI 5-8808
PATERSON 1, N. J. — 99 Main St.	"	MU 4-4619
VINELAND, N. J. — West Landis Ave. (Gr. Orth Church Bldg.)		
LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street	Phone:	FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn — 6 Day Street	"	LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson St.	"	HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio — 2683 W. 14th St.	"	TO 1-1068
WORCESTER, Mass. — 174 Millbury St.	"	SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich — 9750 Jos. Campau	"	TR 3-1666
CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Ave.	"	BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal. — 2076 Sutter St.	"	FI 6-1571
NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Ave.	"	BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa. — 4925 Old York Rd.	"	DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass. — 1716 Main St.	"	RE 2-7163
WATERBURY, Conn. — 6 John Street	"	PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., — 414 Scribner Ave. N. W.	Tel.: GL 8-2256 or	GL 8-2006
DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Ave.	"	VI 1-5355
PASSAIC, N. J. — 211 Monroe Street	"	PR 3-0979

The Vineland Branch open Friday, Saturday and Sunday only.

• ADOLF SCHRAGER'S •
MÖBEL

ДОБРА ПОРАДА!

Прибувши до Америки,
Порадились у Еріки,
Щоб меблі такі мати,
Всіх гостей здивувати.

Ти бачиш в мене в хаті,
В кождісінькій кімнаті,
Є меблі, мов вистава,
Це **ШРАҐЕРА** є слава!

Яка ціна, яка краса,
І сплачуєш без реченця!

Власники:
Adolf Schrager & Adolf Taub
Відкрито:
щоденно до 9-ої год. вечора,
у вівторок і п'ятницю до 6-ої.

1647 SECOND AVENUE
(bet. 85 & 86 ST. TEL. RE 7-2850)

УКРАЇНСЬКА УНІВЕРСАЛЬНА КРАМНИЦЯ
ALMOHR CO.
136 FIRST AVE. NEW YORK 9, N. Y.
Tel.: OR 3-3510
— поручає —
ПО НАЙНИЖЧИХ ЦІНАХ слідуючі товари:
ІМПОРТОВАНІ та МІСЦЕВІ
НА ВИСИЛКУ ПАЧОК
Текстильні матеріяли на убрання, плащі, костюми і сукенки, всипи на перини, полотна, нитки DMC, светери, хустки, дивани, наліжники, бритви, діяманти, ножиці, машинки до стриження волосся і т. п
НА ПРЕЗЕНТИ З РІЗНИХ НАГОД
Кераміка, кришталі, обруси, косметика, імпортовані делікатеси, солодощі і багато інших.
ЗАЙДІТЬ! — КУПІТЬ! — ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

ШКІРА і текстильні ВИРОБИ до всіх частин ЕВРОПИ

Найкращий ЮХТ, зі всіми додатками на чотири пари чобіт з пересилкою, обезпеченям та оплатою мита	$ 78.50
ШКІРА-бокс, з усіми додатками, як вище, на чотири пари чобіт (імп. бокс з Німеччини)	95.40
ЮХТ на 6 пар черевиків, з холевками	70.00
або БОКС імпортований з Німеччини	80.50

Маємо також на складі всякого роду **матеріяли на убрання**, плащі, сукенки, **як також** плюшові капи, дивани, хустки, готове обув'я та інші.

Це все висилаємо разом в довільній скількості зі шкірою. Товари висилаємо безпосередньо з нашої ГУРТІВНІ, негайно по одержанні замовлення для Вашої Родини.

N. Y. & N. J. LEATHER CO.
186 MONROE STREET — PASSAIC, N. J.
Tel.: PRescot 7-5037
Володимир МЕДВІДЬ — управитель

ПОСТАВТЕ СОБІ САМІ ПИТАННЯ
про висилкову фірму, заки вишлете
ПОСИЛКИ — ДАРУНКИ до всіх країн Европи й Азії

1. Чи це є відповідальна фірма?
2. Чи Ви самі в тому переконалися?
3. Чи фірма є уважливо-солідна в пакуванні, висилці і приготуванні документів?
4. Чи уживає до цього найліпші пачки?
5. Чи фірма ця є в бизнесі довше, як 25 років?
6. Чи це є офіційно **АВТОРИЗОВАНА** фірма?

Відповідь на всі ці питання є **ТАК**, якщо Ви вишлете свої пакунки через один з Відділів:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St. PHILADELPHIA 6, Pa. WAlnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, Ill. FRontier 6-6399	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. BAker 5-5923
1313 Addison Rd. Cor. Superior Ave. & 71 St. CLEVELAND 3, Ohio UTah 1-0807	263 Market St. NEWARK 2, N. J. MArket 3-1968
6446 Michigan Ave. DETROIT 10, Mich. TAshmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, Mass. ANdrew 8-8764
851 Hollins Street BALTIMORE 1, Md. MUlberry 5-5787	346 Third Ave. PITTSBURGH 22, Pa. GRant 1-3712
202 Second Street LAKEWOOD, N. J. FOxcroft 3-6621	174 Tilghman Street ALLENTOWN, Penna. HEnlock 5-2069

979 So. Broad Street
TRENTON, N. J.
EXport 4-8085

ПРИСПІШІТЬ СВІЙ ПАКУНОК ДО НАС, А МИ ПРИСПІШИМО ВИСИЛКИ ВІД НАС.

ВИСИЛКА ЛІКІВ до всіх країн світу
з комплетним полагодженням всієї оплати пересилки на місці полагоджує совісно по мінімальних цінах,
диплькомований аптекар европейсько-американських шкіл,
Мґр. Модест АРТИМІВ

Є у Вас случайно труднощі вислати якісь рідкісні ліки, про яких тут ніхто не знає, прошу звернутися до мене. Пересилайте рецепти чи листи з Рідних Земель, вглядно Ваші побажанну, які ліки Вам потрібно. Европейські ліки відходять з Німеччини, американські з Америки, всі інші з Японії.

Висилайте тільки оригінальні, першоякісні ліки, не висилайте підмінок, бо ті, звичайно, не поможуть, а то ще можуть пошкодити Вашим Рідним. Швидка достава повітряною поштою — ҐАРАНТОВАНА.

Прошу адресувати:
MODEST ARTYMIW, Apothecary
4438 Germantown Avenue — PHILADELPHIA 44, Pa.
Tel.: GL 7-4150

На Осінь і Зиму!
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE NEW YORK CITY
(Іст 8-ма вул., між 2-3 Евеню)

МАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ОСІННІХ КАПЕЛЮХІВ від $4.95 та більше. Маємо також великий вибір імпортованих КАПЕЛЮХІВ і ВЕЛЮРОВИХ, найкращої якости, в різних кольорах і найновіших фасонів власного виробу та відомої марки
КАПЕЛЮХИ — K N O X.

Кожний капелюх ґарантований. — Куплений у нас капелюх чистимо фабричною методою. Пригадуємо, що у нашому відділі ЧОЛОВІЧОЇ ГАЛЯНТЕРІЇ першої якости різнородні СОРОЧКИ, 100% cotton, знаної марки "JAY SON". Всі сорочки ґарантовані в пранні. У великому виборі також: ДОЩОВИКИ, ПАРАСОЛІ, імпортовані СВЕТЕРИ, КРАВАТКИ, СКАРПЕТКИ, ПАСКИ, ШАЛИКИ й інші осінні речі.

Просимо зайти та переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну.
• Отворено щоденно до 8-ої веч., в суботи до 10:00 •
— ГОВОРИМО ПО-УКРАЇНСЬКИ. —
Слухайте нашої радіопередачі кожної СУБОТИ на українській програмі Романа МАРИНОВИЧА.

ARKA Company
DEPARTMENT STORE
48 E. 7th St.
Tel.: GR 3-3550 New York City
Нова Л. П. ПЛАТІВКА
з укр. народніми танками (козачок, запорожець, аркан, гопак, журавель, й ін.)
Ціна — $ 4.95

ПОЩО ТРАТИТИ ЧАС НА ПИСАННЯ АДРЕС?
ПЕЧАТКИ
YOUR NAME AND ADDRESS
в різних мовах з емблемами виробляє
ROMAN IWANYCKYJ
2905 Wilkinson Avenue
Bronx 61, N. Y.
Тел. вечорами — TA 8-9740
Печатка з пересилкою $2.00

● РОЗШУКИ ●

МИХАЙЛО ІСЬКІВ
з Задвірря, коло Львова, подасть свою адресу. Є лист від доньки Сидонії.
E. з Басальських ECKSTEIN
12 Oak Street
Willimantic, Conn.

● FOR RENT ●

До винайму
4-кімнатні ПОМЕШКАННЯ
Два входи, лазничка, піч на огрівання. Рент. — $40.00 до $45.00 місячно.
2346 W. Bloomingdale Road
Chicago 47, Illinois
Mr. Grybowski — має ключ.

BUY U.S. SAVINGS BONDS

● MISCELLANEOUS ●

Іван ВУЙКІВ
Знана
УКРАЇНСЬКА ФУТРЯНА ФІРМА
виконує на замовлення
НОВІ ФУТРА
перемодельовує проходжені футра по найновіших фасонах.
Приймає футра на ПЕРЕХОВАННЯ - STORAGE
Відбір і достава на місце.
J. WUJKIW, Inc.
MANUFACTURING FURRIER
111 E. 7th Street
New York 9, N. Y.
Tel.: SPring 7-8710

ВІДВІДАЙТЕ КРЕВНИХ
СПЕЦІЯЛЬНО НИЗЬКА ОПЛАТА
за 17-денну
ПРОГУЛЯНКУ
впрост джетом до Москви.
COSMOS GROUPS виїжджають кожного місяця, індивідуально щоденно.
ЗВИДЖУЙТЕ МІСТА або ВІДВІДАЙТЕ РІДНИХ.
За подробицями зайдіть:
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 W. 45th Street
NEW YORK 36, N. Y.
Phone: Circle 5-7711

Платне оголошення. Виїзд на власний риск подорожного.